

TAUTINIŲ MAŽUMŲ APSAUGOS PAGRINDŲ KONVENCIJA

Klausimai ir atsakymai

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Kas yra Pagrindų konvencija?

■ 1998 m. įsigaliojusi Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencija yra išsami tarptautinė sutartis, skirta tautinėms mažumoms priklausančių asmenų teisėms apsaugoti.

Kodėl ji vadinama Pagrindų konvencija?

■ Pagrindų konvencijos tekste įtvirtintos asmenų teisės ir papildomos pareigos, kurių turi laikytis šalys narės. Nors konvencija yra teisiškai privalomas dokumentas pagal tarptautinę teisę, žodis „Pagrindų“ pabrėžia, kad valstybės, Konvencijos šalys, gali kai kurias Konvencijos nuostatas pritaikyti prie konkrečios šalies situacijos, priimdamos nacionalinius teisės aktus ir vykdydamos vyriausybės politiką.

” ... pliuralistinė ir tikrai demokratinė visuomenė turėtų ne tik gerbti etninę, kultūrinę, kalbinę ir religinę kiekvieno tautinei mažumai priklausančio asmens tapatybę, bet ir sudaryti tinkamas sąlygas, leidžiančias jiems išreikšti, išsaugoti ir plėtoti šią tapatybę ...

Kam taikoma Pagrindų konvencijos apsauga?

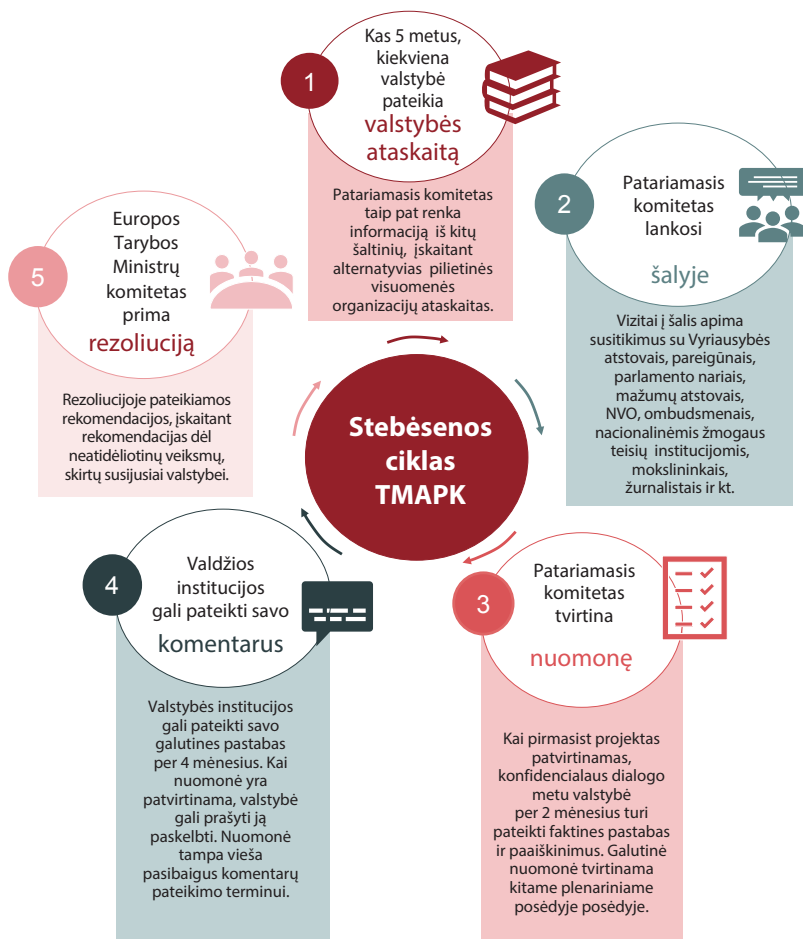
■ Pagrindų konvencijoje nėra „tautinės mažumos“ apibrėžties. Kiekviena valstybė, Konvencijos Šalis, turi teisę nustatyti, kokioms grupėms jos teritorijoje turi būti taikoma Konvencija. Šis apibrėžimas turi būti nediskriminuojantis, parengtas gera valia ir atitikti bendruosius tarptautinės teisės principus, įskaitant laisvo savęs identifikavimo principą.

■ Laisvo savęs identifikavimo principas reiškia, kad asmenys turi teisę patys nuspręsti, ar jie nori būti laikomi priklausančiais tautinei mažumai, tačiau jų sprendimas turi būti pagrįstas objektyviais kriterijais, susijusiais su jų tapatybe, tokiais kaip, religija, kalba, tradicijomis ir kultūriniu paveldu.

■ Valstybės skirtingai aiškina tautinės mažumos apibrėžtį pagal Pagrindų konvenciją: vienos laikosi, nustatyto tradicinių grupių, kurioms turi būti taikoma Pagrindų konvencijos apsauga, sąrašo, o kitos - atviresnio požiūrio, kai Konvencijos straipsniai lanksčiai taikomi plačiam grupių spektrui.

Kaip vykdoma Pagrindų konvencijos stebėseną?

— Pagrindų konvenciją prižiūri Europos Tarybos Ministrų Komitetas kartu su Pagrindų konvencijos patariamuoju komitetu, kurį sudaro 18 nepriklausomų ekspertų.

”... Įvairūs Europos istorijos sukrėtimai parodė, kad tautinių mažumų apsauga yra labai svarbi stabilumui, demokratiniam saugumui ir taikai šiame žemyne ...

Teisės, kuriomis naudojasi tautinėms mažumoms priklausantys asmenys

& Papildomi įsipareigojimai, kurių turi laikytis valstybės

Laisvai reikšti etninę, kultūrinę, lingvistinę ir religinę tapatybę - Nebūti diskriminuojamiems - Skatinti **eiksmingą lygybę** - Išsaugoti ir plėtoti mažumų kultūras, religijas ir kalbas - Skatinti **kultūrų dialogą** ir apsaugoti mažumoms priklausančius asmenis nuo priešiško ar smurto - Naudotis susirinkimų, asociacijų, saviraiškos, minties, sąžinės ir religijos laisve - Skatinti įvairialypę **žiniasklaidos erdvę**, transliuoti mažumų kalbomis ir remti mažumų žiniasklaidą - Vartoti mažumų kalbas bendraujant su valdžios institucijomis vietovėse, kuriose tradiciškai ar gausiai gyvena tautinės mažumos - Vartoti asmenvardžius, vietovardžius ir kitas topografines nuorodas tautinių mažumų kalbomis - Užtikrinti, kad **švietimas** būtų **prieinamas** visiems, ir puoselėti tarpkultūrinės žinias - Privačiose ir valstybinėse mokyklose mokytis tautinių mažumų kalbomis - Turėti galimybę daryti įtaką **priimant viešuosius sprendimus, svarbius** tautinėms mažumoms priklausantiems asmenims - Dalyvauti **kultūriniame, socialiniame ir ekonominiame gyvenime** - Susilaikyti nuo mažumų teises ribojančių veiksmų - Skatinti mažumų teises vykdant dvišalį, daugiašalį ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą

Kur gyvena asmenys, kurie priklauso tautinėms mažumoms, kuriuos saugo Pagrindų konvencija?

■ Pagrindų konvencija galioja 38 valstybėse*. Su Kosovu** yra sudarytas specialus stebėjimo susitarimas su Jungtinių Tautų laikinąja administracijos misija Kosove (UNMIK).

► Pagrindų konvencijos šalys

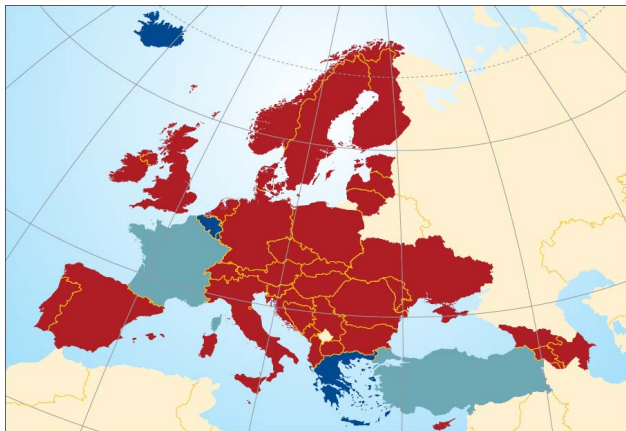
Albanija	Estija	Malta	Serbija
Armėnija	Suomija	Moldovos Respublika	Slovakijos Respublika
Austrija	Gruzija	Juodkalnija	Slovėnija
Azerbaidžanas	Vokietija	Nyderlandai	Ispanija
Bosnija ir Hercegovina	Vengrija	Šiaurės Makedonija	Švedija
Bulgarija	Airija	Norvegija	Šveicarija
Kroatija	Italija	Lenkija	Ukraina
Kipras	Latvija	Portugalija	Jungtinė Karalystė
Čekija	Lichtenšteinas	Rumunija	
Danija	Lietuva	San Marinas	

► Pagrindų konvenciją pasirašiusios, bet neratifikavusios valstybės

Belgija	Islandija
Graikija	Liuksemburgas

► Valstybės, kurios nepasirašė ir neratifikavo Pagrindų konvencijos

Andora	Monakas
Prancūzija	Turkiye (Turkija)

* 1998–2024 m. Rusijos Federacija buvo Konvencijos šalis.

** Visos šiame tekste esančios nuorodos į Kosovą – teritoriją, institucijas ar gyventojus – suprantamos kaip visiškai atitinkančios Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliuciją Nr. 1244 ir nepažeidžiančios Kosovo statuso.

”... būtina kurti toleranciją ir dialogu paremtą atmosferą, kad kultūrų įvairovė taptų ne susiskaldymo, bet kiekvienos visuomenės praturtinimo šaltiniu ir veiksmu ...

INFORMACIJA

Kontaktai:

Tautinių mažumų apsaugos pagrindų
konvencijos sekretoriatas

Europos Taryba
F-67075 Strasbourg Cedex
minorities.fcnm@coe.int

www.coe.int/minorities

Daugiau informacijos apie NVO vaidmenį:

www.coe.int/en/web/minorities/role-of-ngos

www.coe.int

Europos Taryba yra žemyno svarbiausia žmogaus teisių organizacija. Į ją įeina 46 šalys narės, tarp jų – visos Europos Sąjungos narės. Visos Europos Tarybos šalys narės yra pasirašiusios Europos Žmogaus teisių konvenciją, kurios tikslas – ginti žmogaus teises, demokratiją ir teisinę valstybę. Europos Žmogaus Teisių Teismas kontroliuoja konvencijos įdiegimą šalyse.

